

Audiència. Bartomeu

17/11/2006

Benvolguts germans i germanes,

En la sèrie dels apòstols cridats per Jesús durant la seva vida terrenal, avui centra la nostra atenció l'apòstol Bartomeu. En les antigues llistes dels dotze sempre apareix abans de Mateu, mentre que canvia el nom de qui el precedeix: en alguns casos és Felip (Cf. Mateu 10,3; Marc 3,18; Lluc 6,14) o Tomàs (Cf. Actes 1,13).

El seu nom és evidentment patronímic, ja que fa referència explícita al nom del pare. Es tracta

d'un nom de característiques probablement aramees, «bar Talmay», que significa «fill de Talmay».

No tenim notícies importants de Bartomeu. De fet, el seu nom apareix sempre i només dins de les llistes dels dotze que abans he esmentat i, per tant, no és el protagonista de cap narració. Tradicionalment, tanmateix, és identificat amb Natanael: un nom que significa «Déu ha donat». Aquest Natanael era originari de Canà (Cf Joan 21,2) i, per tant, és possible que hagi estat testimoni d'algun gran «signe» realitzat per Jesús en aquell lloc (Cf Joan 2,1-11).

La identificació dels dos personatges es deu probablement al fet que Natanael, en l'escena de la vocació narrada per l'Evangelí de Joan, és col·locat al costat de Felip, és a dir, en el que ja té Bartomeu en les llistes

dels apòstols referides pels altres Evangelis. A aquest Natanael, Felip li havia dit que havia trobat «Aquell de qui va escriure Moisès a la Llei, i els Profetes, (...) Jesús, fill de Josep, de Natzaret» (Joan 1, 45).

Com sabem, Natanel li va plantejar un prejudici de molt de pes: «¿De Natzaret pot sortir res de bo?» (Joan 1,46a). Aquesta expressió és important per a nosaltres. Ens permet veure que, segons les expectatives jueves, el Messies no podia procedir d'un poble tan fosc, com era el cas de Natzaret (Cf. també Joan 7,42). Alhora, tanmateix, palesa la llibertat de Déu, que sorprèn les nostres expectatives, manifestant-se precisament allà on no ens l'esperem. D'altra banda, sabem que, en realitat, Jesús no era exclusivament «de Natzaret», sinó que havia nascut a Betlem (Cf. Mateu 2,1; Lluc 2,4). L'objecció de Natanael, per tant, no tenia valor, ja que es

fonamentava, com succeeix amb freqüència, en una informació incompleta.

El cas de Natanael ens suggereix una altra reflexió: en la nostra relació amb Jesús, no hem d'acontentar-nos només amb les paraules. Felip, en la seva resposta, presenta a Natanael una invitació significativa: «Vine i ho veuràs» (Joan 1,46b). El nostre coneixement de Jesús té necessitat sobretot d'una experiència viva: el testimoni d'una altra persona és certament important, ja que normalment tota la nostra vida cristiana comença amb l'anunci que ens arriba per obra d'un o de diversos testimonis. Però nosaltres mateixos hem de quedar involucrats personalment en una relació íntima i profunda amb Jesús.

De manera semblant, els samaritans, després d'haver escoltat el testimoniatge de la compatriota amb

qui Jesús s'havia trobat al pou de Jacob, van voler parlar directament amb Ell i, després d'aquest col·loqui, van dir a la dona: «Ja no és pel que tu deies, que creiem; nosaltres mateixos l'hem sentit, i sabem que aquest és veritablement el Salvador del món» (Joan 4, 42).

Tornant a l'escena de la vocació, l'evangelista ens diu que, quan Jesús veu que Natanael s'apropa, exclama: «Aquí teniu un israelita de debò, un home sense engany» (Joan 1,47). Es tracta d'un elogi que recorda al text d'un Salm: «Feliç l'home [...] que no manté l'engany dintre seu» (Salm 32,2), però que suscita la curiositat de Natanael, qui replica sorprès: «¿D'on em coneixeu?» (Joan 1,48a). La resposta de Jesús no s'entén en un primer moment. Li diu: «Abans que Felip et cridés, quan eres sota la figuera, t'he vist» (Joan 1,48b).

Avui és difícil adonar-se amb precisió del sentit d'aquestes darreres paraules. Segons diuen els especialistes, és possible que, ja que de vegades s'esmenta la figuera com l'arbre sota el qual s'asseien els doctors de la llei per llegir la Bíblia i ensenyar-la, està al·ludint a aquest tipus d'ocupació exercida per Natanael en el moment de la seva crida.

De tota manera, allò que més explica la narració de Joan és la confessió de fe que al final professa Natanael de manera límpida: «Rabbí, vós sou el Fill de Déu, vós sou el Rei d'Israel» (Joan 1, 49). Si bé no assoleix la intensitat de la confessió de Tomàs amb què conclou l'Evangeli de Joan: «Senyor meu i Déu meu!» (Joan 20,28), la confessió de Natanael té la funció d'obrir el terreny al quart Evangeli. En aquesta s'ofereix un primer i important pas al camí d'adhesió al Crist. Les

paraules de Natanael presenten un doble i complementari aspecte de la identitat de Jesús: és reconegut tant per la seva relació especial amb Déu Pare, del qual és Fill unigènit, com per la seva relació amb el poble d'Israel, de qui és anomenat rei, atribució pròpia del Messies esperat.

Mai no hem de perdre de vista cap d'aquests dos elements, ja que si proclamem només la dimensió celestial de Jesús correm el risc que faci d'Ell un ésser eteri i evanescent, mentre que si només reconeixem el seu paper concret en la història, correm el risc de descuidar-ne la dimensió divina, que en constitueix la qualificació pròpia.

No tenim notícies precises sobre la posterior activitat apostòlica de Bartomeu-Natanael. Segons una informació referida per l'historiador Eusebi al segle IV, un cert Panteno hauria trobat a l'Índia els signes de la

presència de Bartomeu (Cf. «Història Eclesiàstica», V, 10, 3).

En la tradició posterior, a partir de l'Edat Mitjana, es va imposar la narració de la seva mort per escorxament, que es va fer després summament popular. N'hi ha prou amb pensar en la tan famosa escena del Judici Universal de la Capella Sixtina, on Miquel Àngel va presentar sant Bartomeu portant a la mà esquerra la seva pròpia pell, en la qual l'artista va deixar el seu autoretrat.

Les seves relíquies són venerades aquí, a Roma, a l'església que hom li ha dedicat a l'illa del Tíber, on haurien estat portades per l'emperador alemany Otó III l'any 983.

Concloent, podem dir que la figura de sant Bartomeu, malgrat la falta de notícies, ens palesa que l'adhesió a Jesús pot ser viscuda i testimoniada

fins i tot sense realitzar obres
sensacionals. L'extraordinari és
Jesús, a qui cada un de nosaltres
estem cridats a consagrar la nostra
vida i la nostra mort.

**Al final de l'audiència, el Papa va
saludar els pelegrins en diversos
idiomes.**

Benvolguts germans i germanes,

En la catequesi d'avui ens fixem en
l'apòstol Bartomeu, tradicionalment
identificat amb Natanael. En el relat
de la seva vocació, Felip li anuncia
que ha vist el Messies; Natanael
respon que no podia venir d'un lloc
com Natzaret, com es pensava
llavors. Amb això es ressalta la
llibertat de Déu, que ve al nostre
encontre precisament allà on els
homes no s'ho imaginem. A
continuació, Felip convida Natanael a
conèixer personalment Jesús: «Vine i
ho veuràs!», li diu. Ens ensenya així
que, en la vida cristiana, és necessari

que cadascú arribi a tenir una relació personal i íntima amb el Crist. Després, en el seu diàleg amb Jesús, Natanael conclourà amb una confessió de fe: «Rabbí, vós sou el Fill de Déu; vós sou el Rei d'Israel».

Aquesta afirmació il·lumina un doble aspecte de la identitat de Jesús: la seva dimensió divina com a Fill de Déu Pare, i la seva dimensió humana i històrica com a Rei d'Israel, com a Messies esperat. No tenim notícies precises de la ulterior activitat apostòlica de Bartomeu-Natanael, però la seva figura roman davant de nosaltres com el testimoni d'una profunda adhesió a Jesús, tot i que sense realitzar obres extraordinàries.

Que Déu us beneeixi!

4 d'octubre de 2006

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-ad/article/audiencia-
bartomeu/](https://opusdei.org/ca-ad/article/audiencia-bartomeu/) (31/03/2026)